

Granskningsutlåtande

Detaljplan för Ålsten 1:1 och Smedslätten 1:26 i stadsdelen Smedslätten, Dp 2015-19087

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Granskning.....	3
Synpunkter inkomna under granskning	3
Remissinstanser	3
Sakägare.....	4
Övriga.....	5
Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts	7
Stadsbyggnadskontorets ställningstagande	7
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	11

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Planen syftar till att ge planstöd åt en teknisk bergrumsanläggning under en del av Ålstensskogen, en tunnelmynning vid Alviksvägen och en skorsten för avluftning.

Planförslaget skickades ut för granskning 2017-06-21 – 2017-09-01. Under granskningen har 16 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser har ingen erinran mot planförslaget men framför behov av samordning under byggtiden. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att förslaget inte antas och beskriver oro för permanenta skador och oro för omfattande störningar under byggtiden. De anser även att planprocessen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) inte är lagenlig och att SFA projektet saknar samhällsekonomisk bärighet.

Kontoret bedömer att planbeskrivningen bland annat kan förtydligas angående hänvisningar till MKB, ersättning till markägare och samordning med berörda. Underlagsmaterialet har kompletterats med en *uppdaterad samhällsekonomisk kalkyl, Stockholm Vatten och Avfall, 2017-06-09*.

Inkomna synpunkter föranleder inga ändringar av förslaget. Stadsbyggnadskontoret föreslår att förslaget till detaljplan godkänns i stadsbyggnadsnämnden och överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra projektet *Stockholms framtida avloppshantering, SFA*, som innebär modernisering av stadens avloppshantering, samt att säkra kapaciteten för avloppshantering på lång sikt och att väsentligt förbättra reningsresultaten. Denna detaljplan är en av fem detaljplaner som tas fram för att möjliggöra projektet.

Syftet med denna detaljplan är att ge planstöd åt en teknisk bergrumsanläggning under en del av Ålstensskogen, en tunnelmynning vid Alviksvägen och en skorsten för avluftning.

Detaljplanen reglerar markanvändning och förslagets färdiga utformning samt konsekvenser av detta i användnings- och driftsskedet. Hantering och ansvar för genomförandefrågor regleras främst i lagstiftning utanför Plan- och bygglagen och i det tillståndsärende för SFA där bland annat genomförandet är föremål för rättslig prövning.

Granskning

Aktuell detaljplan har skickats ut för granskning under perioden 2017-06-21 – 2017-09-01. (Ursprunglig granskningstid 2017-06-21 – 2017-08-02 förlängdes med en månad till 2017-09-01.)

Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2017-06-21 och 2017-07-21. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Synpunkter inkomna under granskning

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under granskningen. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten.

Remissinstanser

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inget att erinra mot planförslaget enligt 5 kap. 22 § PBL.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra mot planförslaget

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inget att erinra mot planförslaget.

Storstockholms Brandförsvär (SSBF)

SSBF har inget att erinra mot planförslaget.

Lantmäterimyndigheten

Anser att vissa synpunkter vid samråd ej bemötts.

- Området utlagt som E2 för teknisk anläggning, kan avstyckas och bilda en ny fastighet. Kvarteretsmarken är endast omgiven av allmän plats (park) i markplan, utan tillgång till allmän gata. För att fastighetsbildning ska kunna genomföras och uppfylla villkoren i fastighetsbildningslagen krävs att fastigheten har tillgång till angöring mot allmän gata. Lantmäterimyndigheten vill upplysa om att officialservitut för in- och utfart normalt inte bildas i allmän plats (park). Eftersom frågan om angöring är avgörande för planens genomförande bör rätten säkerställas genom avtal mellan berörda fastighetsägare innan detaljplanen antas.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningen Stockholmsstad har inget att erinra mot planförslaget under förutsättning att de idrottsanläggningar vilka ledningen går under ej kommer påverkas av planförslaget.

Trafikkontoret

Trafikkontoret anser att i och med att möjligheten till pålning där ledningen ska gå försvinner, så bör detta faktum vägas in i de programarbeten som Exploateringskontoret driver, exempelvis för Hammarbyhöjden-Björkhagen.

Trafikkontoret önskar en redovisning från Stockholm Vatten och Avfall gällande projektets framdrift och även hur projektet är tänkt att drivas under byggtiden.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig.

Ellevio

Ellevio hänvisar till yttrande vid tidigare samråd. Lösning för byggkraft och permanent elförsörjning behöver avgöras. Kontakta för samråd.

Luffartsverket (LFV)

LFV har inget att erinra mot detaljplanerna.

Stockholms läns landsting, Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen har inga granskningssynpunkter på förslaget.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inget att erinra mot upprättat förslag.

Fortum Värme

Fortum värme har inget att erinra.

Sakägare**Environmental Law and Development AB**

Företräder 209 personer inklusive representanter för bostadsrättsföreningar. Berörda sakägare är 4 personer: JH, A-LH, SK och PÅ.

Fastighetsägarnas samlade inställning är att planerna inte ska antas. De anses inte lagenliga och det projekt som de understödjer anses sakna såväl samhällsekonomisk bärighet som förväntade lösningar på en problembild som är otydligt formulerad.

Huvudsynpunkterna är:

- SFA är inte ett ändamålsenligt projekt. Projektet har inte utretts förutsättningslöst varvid problembilden och lösningarna är diffust definierade. Målbilden är oklar och de samhällsekonomiska kostnaderna är enorma jämfört med miljövinster.
- MKB:n uppfyller inte kraven i 6 kap MB. Den MKB som SBK hänvisar till uppfyller inte kraven i 6 kap MB och kan

därför inte ersätta den miljöbedömning och MKB som ska upprättas för de detaljplaner som bedömts medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 11 § MB.

- MKB:n är inte tillräcklig som underlag för miljöbedömning av planerna. Det sätt som Stockholm Vatten och Avlopps MKB har kommit att ligga till grund för miljöbedömningen av föreslagna planer är fortfarande alltför otydligt. Eftersom Stockholm Vatten och Avlopps MKB heller inte uppfyller de rättsliga kvalitetskraven för en MKB kan den inte användas av SBK inom ramen för planläggningen.
 - MKB:n rör projektets syfte och inte planens syfte. MKB:n redovisar inte planens syfte och alternativ till detta samt konsekvenser av jämförbara alternativ. Dessutom är kopplingarna inte genomgående och det saknas en sammanfattning av relevanta delar (för planerna) av MKB:n.
 - Det har inte genomförts ett MKB - samråd inom ramen för framtagandet av planen.

Specifika kommentarer till denna planbeskrivning som lyfts fram:

- Hänvisning till miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), s. 24 i planbeskrivning Dnr 2015-19082, avser alternativa lokaliseringar för tunnel-mynningar i projektets helhet och inte specifikt för planerna.
- Samlade positiva och negativa konsekvenser, s. 22 (Dnr 2015-19082) är ofullständig och subjektiv.
- Hänvisningar till MKB:n i granskningshandlingen är inte redovisade gällande
 - miljökvalitetsnormer för vatten,
 - vattenskyddsområde,
 - rekreation och friluftsliv,
 - kulturhistoriskt värdefull miljö,
 - buller och översvämningsrisk.
- Jämförelse med alternativ (1) angivet som nollalternativ, är utifrån vad som är innebörden av ett nollalternativ helt felaktig och uppställningen” ger en ofullständig och skev bild av alternativa lösningar att nå projektets övergripande och preciserade syften (Dnr 2015- 19082). På s. 23, (Dnr 2015-19082) anges dessutom alternativ (1) som alternativ (1) och inte som ett nollalternativ.
- Planbeskrivningarna 2017-06-09 är i stort detsamma som planbeskrivningarna för granskning 2016-09-12.

Övriga

RH

Kräver att samtliga detaljplaneförslag (Dnr 2015-19082, 2015-19085, 2015-19087 och 2015- 19089) avvisas i sin helhet samt att

projektet *Stockholms framtida avloppsrening* återremitteras till Stockholm Vatten och Avfall för en förnyad och korrekt analys och ny projektering. Framför följande synpunkter som berör denna plan:

- Ersättning för skador - saknar analys och beskrivning av hur skador ska minimeras och hur kompensation ska utformas och säkerställas.
- Lukt - motsätter sig att projektet inte eliminerar befintlig luktproblematik.
- Saknar miljökonsekvensbeskrivning för arbetsområde i anslutning till Stockholm Vattens och Avfalls anläggning Källviken 2
- Anser att de trafikstörningar som projektet kommer att förorsaka i närområdet är otillräckligt belysta och utredda.
- Anser att det finns brister i den ekonomiska beskrivningen.
- Konstaterar att synpunkter framförda i samrådet lämnats utan beaktan, exempelvis radon och anser att hanteringen av inkomna synpunkter, samrådsprocessen i sig samt detaljplaneprocessen är klandervärd.
- Anser att projektets positiva konsekvenser uppvärderas och de negativa nedvärderas.
- Anser att projektet inte innebär någon teknisk eller miljömässig vinst som inte kunnat uppnås till betydligt lägre kostnad samt att redundansen i Stockholms avloppssystem minskas och riskerna ökar med ett enda reningsverk utöver Himmerfjärden kvar.

Motsätter sig ett detaljplaneförslag som han anser innebär risker för fastighet Konzeptet 3, utsätts för tekniska risker och att han som fastighetsägare utsätts för ekonomisk påverkan och olägenheter baserat på Stockholms stads grundläggande målsättning att bebygga marken där Bromma Reningsverk står idag. Detta trots att ingen detaljplan för området finns.

JL

Påtar att skorstenen är placerad bredvid plats där grodor leker och att miljön bör skyddas vid genomförandet samt att Ålstenskogen nyttjas av både barn och vuxna och att genomförandet behöver planeras väl med transporter, information och skyltning. Lyfter även fram pulkabackens betydelse och att åtminstone delar av den bör kunna användas i byggskedet och att den fungerar fullt ut under driftskedet.

Förutsätter att Stockholm Vatten och Avfall och Stockholms stad tar sitt ansvar och planerar för en säker skolväg under byggskedet. Önskar att utredning om skorstens lukt inleds så att uppföljning och eventuella åtgärder kan vidtas.

Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts

- Planen ska inte antas bland annat på grund av:
 - att den inte anses lagenlig
 - att projektet saknar samhällsekonomisk bärighet
 - att den inskränker på enskilda intressen

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Här ges ämnesvisa svar på det som inkommit under granskningen samt det i listan ovan (det som inte kunnat tillgodoses.)

Projektet SFA

Projektets ändamålsenlighet

Stadsbyggnadskontoret har tagit hänsyn till och gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen enligt Plan- och bygglagen och bedömer att projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva. Projektet möjliggör nödvändig infrastruktur som bidrar till att förbättra miljön och säkerställa avloppskapaciteten i Stockholm.

SFA ligger i linje med politiska mål för Stockholms utveckling och att det är ett angeläget samhällsintresse att få till denna infrastruktur som har stort allmänintresse.

Projektets ekonomi och samhällsekonomi

Redovisning som rör ekonomiska och samhällsekonomiska kalkyler framgår av underlaget Bemötande av inkomna inlagor, 2017-01-10, samt tillkommen Uppdaterad samhällsekonomisk kalkyl, Stockholm Vatten och Avfall, 2017-06-09.

Sårbarhet

Med avseende på yttrande att sårbarheten skulle öka med endast ett reningsverk kvar, kan påtalas att det utbyggda reningsverket i Henriksdal i praktiken kommer att fungera som flera reningsverk i ett. Om en del av reningsverket skulle sluta att fungera under en tid, kan andra delar av reningsverket ta över. Reningsverket kommer ha elförsörjning från två olika håll och har dessutom egen reservkraft.

Vald ledningssträckning

Alternativa lösningar samt alternativa dragningar av avloppsledning och anläggningar har undersökts och resulterat i val av förestående alternativ. De undersökta, alternativa förslagen redovisas i MKB, kapitel 4, s.99–127 och sammanfattas i planbeskrivningen sid 24–27.

Val av planerad ledningssträckning och lägen för mynningar har handlat om att väga samman de tekniska aspekterna avseende VA- och bergteknik med miljövärden. Företrädesvis har

ledningssträckningen placerats under befintliga tunnlar, park- och gatumark, det vill säga allmän platsmark för att reducera graden av intrång på privata fastigheter. På vissa sträckor har dock intrång på privata fastigheter inte kunnat undvikas och leder till en begränsad användning för till exempel möjligheten att borra energibrunnar. Alternativa ledningsdragningar skulle inte minska intressekonflikter i förhållande till andra fastighetsägare.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen har begränsad påverkan på enskilda intressen och är utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande enligt Plan- och bygglagen.

Planbeskrivningens kapitel om konsekvenser kompletteras.

Planprocessen

Samråd har hållits både i anslutning till tillståndsansökan och i detaljplanearbetet. Synpunkter som inkommit vid samråden har sammanställts och besvarats. (Samrådsredovisning april 2014 - maj 2015, Stockholm Vatten, 2015-06-09 samt Samrådsredogörelse Detaljplan för Ålsten 1:1 och Smedslätten 1:26 i stadsdelen Smedslätten, Dp 2015-19087)

Vad gäller specifikt radon har svaret varit att radon är något som finns naturligt i all berggrund och att förekomsten av radon inte kan öka vid ett uttag av en bergtunnel och att ingen radonmätning kommer att utföras.

Risk och störningar

Stadsbyggnadskontoret är medvetna om att enskilda kommer att bli utsatta för störningar under byggtiden. Stadsbyggnadskontoret har gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och bedömer att projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva.

I praktiken har denna plan begränsade effekter eller påverkan på enskilda intressen och alternativa ledningsdragningar skulle inte minska intressekonflikter i förhållande till andra fastighetsägare. Stadsbyggnadskontoret bedömer att SFA:s utformning och de avvägningar Stockholm Vatten och Avfall gjort för att åstadkomma önskat resultat, är rimliga.

Ansvar för risk för störningar under byggtiden åläggs, enligt Plan- och bygglagen (10 kap 5 §), den som utför åtgärderna – i detta fall Stockholm Vatten och Avfall – som har att följa gällande lagar och regler vid genomförandet. Konsekvenserna, som de

förklaras i miljökonsekvensbeskrivningen, är också föremål för prövning inom ramen för det pågående tillståndsärendet för SFA.

Stadsbyggnadskontoret anser vidare att de lösningar som valts för att hantera luktkällor, och som baseras på lukt- och spridningsberäkningar, är tillfredställande. I planbeskrivningen beskrivs de lukt- och spridningsberäkningar som har utförts och sammantaget är bedömningen att inga luktrisker av betydelse föreligger. De åtgärder som genomförs gör att risken för luktstörningar i omgivningarna är mindre än under tidigare år.

Ersättning och kompensation

Om oförväntade skador uppstår på anläggningar och byggnader ersätts dessa. Inför byggstart och efter genomförd byggnation besiktigas samtliga byggnader inom ett område som omfattar cirka 150 meter ut från den underjordiska anläggningen.

Ingen kompensation ges för olägenheter, så som buller och stomljud, under byggtiden.

Planbeskrivningens text om konsekvenser för fastigheter kompletteras.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivningens innehåll

Enligt lagkraven i 2 kap 11 §, Plan- och bygglagen har stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten och Avfall samverkat kring innehållet i den MKB som utgör underlag för både tillståndsprövning hos Mark- och miljödomstolen och föreliggande detaljplaner. Stadsbyggnadskontoret anser inte att det finns skäl för en separat miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanerna och att Plan- och bygglagen ger stöd för detta.

Identifierade miljöfaktorer har bedömts, redovisats och integrerats i planarbete och utformning av planen. Vid samråd och granskning av planerna har miljöbedömning och MKB ingått. I planarbetet har ytterligare miljöfrågor identifierats och kompletterande utredningar, vad gäller markföreningar och naturvärden, genomförts och inarbetats i planerna.

Alternativ till vald lokalisering och utformning har redovisats. Alternativredovisningar återfinns i miljökonsekvensbeskrivningens kap 4 och sammanfattas under rubrik 4.6.

I val av lokalisering för tunnelmynning har flera avväganden gjorts för att hitta en lämplig placering. Möjlig passage över Mälaren har utgjort en grundförutsättning för lokaliseringen, likaså har så kort arbetstunnel som möjligt varit en viktig miljöaspekt. Utöver detta

har bland annat målsättningen att undvika privata fastigheter samt mark med naturmiljövärden varit avgörande.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap MB och att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen är tillfyllest. Stadsbyggnadskontoret anser inte att vad som anförts mot MKB- delen utgör hinder för antagandet.

Alternativ 1 i planbeskrivningen är inte ett nollalternativ. Nollalternativet innebär att Brommaverket behålls, men även då behöver byggas ut för att klara av att bedriva verksamheten enligt gällande tillstånd, medan alternativ 1 undersöker möjligheten att bygga ut Brommaverket för skärpta krav och minskad omgivningspåverkan.

Naturvärden

Ålstensskogen kommer att kvarstå som skogs- och rekreationsmark, eftersom planförslagets anläggningar till största del befinner sig i berg under skogen. Det som kommer att ta mark i anspråk och medföra påverkan på naturmiljö är infart och tunneldmyning till servicetunnel vid Alviksvägen samt skorstenen på grusparkeringen vid Ålstens skogsväg.

Planerad skorsten förläggs i direkt anslutning till befintlig grusparkering och tar begränsad mark i anspråk. En gran behöver avverkas för anläggande av skorstenen. Granen kommer att ersättas. Övriga träd beläggs med vite och ska skyddas under byggtiden. Ekologiska spridningssamband bedöms inte påverkas.

Fortsatt behov av samordning och avtal

Under projektering och genomförande kommer samordning att ske med berörda. I planbeskrivningen nämns behov av samordning med Trafikverket, Skanova, Ellevio, Fortum Värme, Stockholms brandförsvär, Trafikkontoret och Exploateringskontoret. Stockholm Vatten och Avfall initierar samordningen. Planbeskrivningen har kompletterats med behov av samordning även med Svenska Kraftnät och Sjöfartsverket.

Stockholm Vatten och Avfall kontaktar Ellevio för samordning kring elförsörjning.

För att säkerställa rätten till angöring till E2 (teknisk anläggning, skorsten) upprättas avtal med berörd fastighetsägare (Stockholms stad) innan detaljplanen antas.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att förslaget inte antas och beskriver framför allt oro för permanenta skador på energibrunnar och huskonstruktioner på grund av grundvattensänkningar samt oro för omfattande störningar under byggtiden. De anser även att planprocessen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) inte är lagenlig och att SFA projektet saknar samhällsekonomisk bärighet.

Stadsbyggnadskontoret är medvetna om att enskilda kommer att bli utsatta för störningar under byggtiden. Ansvaret för risk för störningar under byggtiden åläggs, enligt Plan- och bygglagen (PBL 10 kap 5 §), den som utför åtgärderna – i detta fall Stockholm Vatten och Avfall – som har att följa gällande lagar och regler vid genomförandet. Konsekvenserna under byggskedet, som de förklaras i MKB, är föremål för prövning inom ramen för det pågående tillståndsärendet för SFA, som förväntas reglera störningar och annat.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planen har begränsad påverkan på enskilda intressen, så som möjligheten att borra energibrunn, och är utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande enligt PBL. Alternativa ledningsdragningar skulle inte minska intressekonflikter i förhållande till andra fastighetsägare som då skulle komma att drabbas. Risk för skador på energibrunnar och huskonstruktioner bedöms som liten.

Samverkan mellan stadsbyggnadskontoret och Stockholm Vatten och Avfall har skett i syfte att kunna bedriva en effektiv planprocess där innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samordnats för att vara heltäckande för både planprocessen, genomförandet och driftsskedet. Stadsbyggnadskontoret delar Stockholm Vatten och Avfalls analyser, avvägningar och bedömning i miljökonsekvensbeskrivningen och anser att den är tillfyllest.

Stadsbyggnadskontoret har tagit hänsyn till och gjort avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och bedömer att projektet SFA har ett stort allmänintresse och att konsekvenser av planens genomförande till övervägande del är positiva. Projektet möjliggör nödvändig infrastruktur som bidrar till att förbättra miljön och säkerställa avloppskapaciteten i Stockholm.

I övrigt inkomna synpunkter utgör enligt kontorets bedömning inget hinder för planens antagande eller genomförande.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att förslaget till detaljplan godkänns i stadsbyggnadsnämnden och överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Karin Norlander
planchef

Emma Engleson
stadsplanerare